

ת"פ 1892/09/13 - מדינת ישראל נגד מוחמד אדעים

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 1892-09-13 מדינת ישראל נ' אדעים
תיק חיצוני:

בפני	כב' השופטת דנה כהן-לקח
המאשימה	מדינת ישראל
נגד	
הנאשם	מוחמד אדעים

החלטה

1. כנגד הנאשם הוגש ביום 1.9.2013 כתב-אישום המייחס לו עבירות מס בגין הפצת חשבוניות מס פיקטיביות בסך של מאות אלפי ₪ בשנים 2010-2012. לפניי בקשה מקדמית של בא-כוח הנאשם לביטול כתב-האישום בהתאם לסעיף 150 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: חוק סדר הדין הפלילי או החוק). הטענה המרכזית של הסנגור היא כי לא קוימו הוראות-סעיף 60א לחוק סדר הדין הפלילי בדבר חובת היידוע והשימוע טרם הגשת כתב-אישום, ולפיכך מבוקש להורות על ביטול כתב-האישום.

שמעתי את טענות הצדדים בעל-פה בדיון שהתקיים לפניי ביום 2.7.2014. כמו-כן, קראתי את הבקשה הכתובה של הסנגור מיום 1.7.2014 (שנמסרה לעיוני באולם-הדיונים ביום 2.7.2014); תגובת המאשימה בכתב מיום 9.7.2014; וכן תשובת הסנגור בכתב מיום 12.8.2014. בחנתי את טענות הצדדים ובאתי למסקנה כי דין בקשת הסנגור לביטול כתב-האישום להידחות.

2. סעיף 60א לחוק סדר הדין הפלילי מורה, בין היתר, כדלקמן:

60א. יידוע על העברת חומר חקירה לתובע בעבירת פשע
א. "רשות התביעה שאליה הועבר חומר חקירה הנוגע לעבירת פשע תשלח לחשוד הודעה על כך לפי הכתובת הידועה לה, אלא אם כן החליט פרקליט מחוז או ראש יחידת התביעות, לפי העניין, כי קיימת מניעה לכך.
ב. ...
ג. ...

ד. חשוד רשאי, בתוך 30 ימים מיום קבלת ההודעה, לפנות בכתב לרשות התביעה כאמור בסעיף קטן (ב), בבקשה מנומקת, להימנע מהגשת כתב אישום, או מהגשת כתב אישום

עמוד 1

בעבירה פלזנית; פרקליט המדינה, פרקליט המחוז, ראש יחידת התביעות או מי שהם הסמיכו לכך, לפי העניין, רשאים להאריך את המועד האמור.
ה. החליט פרקליט מחוז או ראש יחידת התביעות, לפי העניין, מטעמים שיירשמו, כי הנסיבות מצדיקות זאת, רשאי הוא להגיש כתב אישום, בטרם חלפו 30 הימים ואף בטרם פנה החשוד כאמור בסעיף קטן (ד).
..."

3. הבקשה שלפניי לביטול כתב-האישום, מניחה כי הוראותיו של סעיף 60א הנ"ל הופרו שלא כדין. לאחר בחינת הדבר, אני סבורה כי המסקנה האמורה אינה מתחייבת מן החומר שהובא לפניי. מנספח ג' לתגובת המאשימה עולה כי המאשימה שלחה לעו"ד ג'בארה הודעה לפי סעיף 60א(א) לחוק, במסגרתה הודע כי הנאשם רשאי לפנות תוך 30 ימים מיום קבלת ההודעה, בבקשה מנומקת בכתב מדוע יש להימנע מהגשת כתב-אישום כנגדו (להלן: מכתב היידוע הראשון). עוד עולה מנספח ג' לתגובת המאשימה כי מכתב היידוע הנ"ל, הגיע למשרדו של עו"ד ג'בארה כבר ביום 18.7.2013. מכאן שהנאשם היה רשאי לפנות למאשימה בבקשה לעריכת שימוע תוך 30 ימים מיום 18.7.2013. כתב-האישום הוגש ביום 1.9.2013, ומכאן שהגשתו נעשתה לאחר תום תקופת 30 הימים האמורים.

4. בא-כוחו הנוכחי של הנאשם העלה תהיות האם הנאשם היה מיוצג אותה עת על-ידי עו"ד ג'בארה, כך שלפי הטענה, מכתב היידוע הראשון הומצא למשרדו של עו"ד ג'בארה שלא כדין. עם זאת, מתרשמת שהועברה לעיוני עולה כי גורם במשרדו של עו"ד ג'בארה (אדם בשם "ברוך") מסר אותה עת למאשימה, כי משרדו של עו"ד ג'בארה מייצג את הנאשם וכן "יסדר את עניין ייפוי-הכוח וישלח לנו אותו" (נספח ב' לתגובת המאשימה). לפיכך, לכל הפחות, שררה באותו שלב עמימות בסוגיית הייצוג. יוער כי אף אם אותה עת משרדו של עו"ד ג'בארה טרם קיבל ייפוי-כוח מהנאשם, עולה בבירור מהתרשומות שצורפו לתגובת המאשימה, כי המשרד של עו"ד ג'בארה ו/או מר מאירסון היו בקשר עם הנאשם (נספחים ב' ו-ד' לתגובת המאשימה). לפיכך, אין לשלול את טענת המאשימה לפיה בשעת אמת, התקבל הרושם כי מכתב היידוע הראשון יועבר לנאשם באמצעות הגורמים האמורים (קרי- משרדו של עו"ד ג'בארה ו/או מר מאירסון). יצוין כי בדיעבד, היה זה משרדו של עו"ד ג'בארה שהגיש למאשימה ביום 1.9.2013 את הבקשה מטעם הנאשם לקיום שימוע (נספח ז' לתגובת המאשימה). עוד יצוין כי מר מאירסון המוזכר בנספח ד' לתגובת המאשימה, ליווה את הנאשם בחלק מהדיונים שהתקיימו לפניי. זאת ועוד; בדיון שנערך לפניי ביום 1.1.2014, מר מאירסון מסר לפרוטוקול את פרטי ההתקשרות שלו-עצמו, על-מנת שהסנגוריה הציבורית תוכל ליצור קשר עימו עבור הנאשם שהינו תושב שטחים. בהתחשב בכל אלה, לא ניתן לשלול אפשרות לפיה כבר במסגרת מכתב היידוע הראשון שנשלח למשרדו של עו"ד ג'בארה, קוימה כדין חובת היידוע בהתאם לסעיף 60א לחוק. אם כך הדבר, כי אז ברי שהגשת כתב-האישום ביום 1.9.2013 היתה כדין, שכן היא נעשתה לאחר תום תקופת 30 הימים שניתנה לנאשם לצורך הגשת בקשה לעריכת שימוע בעניינו.

5. מכל מקום, אף אם אקבל את טענת הסנגור לפיה המצאת מכתב היידוע הראשון למשרדו של עו"ד ג'בארה לא היתה המצאה כדין נכון לאותה עת, אינני סבורה כי בנסיבות המקרה נפל פגם משמעותי בקיום חובת היידוע באופן המחייב את ביטול כתב-האישום. מנספח ה' לתגובת המאשימה עולה כי למען הזהירות, חוקר מע"מ החתים את הנאשם עצמו על קבלת מכתב היידוע הראשון לידי ביום 5.8.2013. לכאורה, רשאי היה הנאשם לפנות למאשימה בבקשה לעריכת שימוע בעניינו בתוך 30 ימים מאותו היום, קרי- עד יום 5.9.2013. עם זאת, מנספח ו' לתגובת המאשימה עולה כי מספר ימים לאחר מכן (ביום 15.8.2013), מיענה המאשימה למשרדו של עו"ד ג'בארה מכתב נוסף, שהודיע על קיצור התקופה להגשת בקשה לעריכת שימוע טרם הגשת כתב-אישום וזאת עד יום 31.8.2013 (להלן: מכתב קיצור

תקופת השימוע). אין חולק כי עו"ד ג'בארה הגיש למאשימה בקשה לעריכת שימוע מטעם הנאשם ביום 1.9.2013 (נספח ז' לתגובת המאשימה). נראה, אפוא, כי לא יכולה להיות מחלוקת כי עו"ד ג'בארה כבר ייצג את הנאשם באותו שלב.

לשיטת המאשימה, מאחר שעו"ד ג'בארה לא פנה אליה בבקשה לעריכת שימוע עד יום 31.8.2013 כפי שהודע לו מראש, היתה רשאית המאשימה להגיש את כתב-האישום ביום 1.9.2013, וכך עשתה. בתגובה לכך, טוען הסנגור כי מאחר שיום 31.8.2013 היה יום שבת, הרי בהתאם לסעיף 10(ג) לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981 (להלן: חוק הפרשנות), רשאי היה הנאשם להגיש את הבקשה לעריכת שימוע עד יום לאחר מכן, קרי- עד יום 1.9.2013, וכך אמנם עשה עו"ד ג'בארה. לשיטת הסנגור, הגשת כתב-האישום על-ידי המאשימה ביום 1.9.2013 - קרי, ביום האחרון בו לטענת ההגנה היה רשאי הנאשם להגיש בקשה לעריכת שימוע טרם הגשת כתב-אישום נגדו - מהווה פגם חמור המצדיק את ביטול כתב-האישום.

דא עקא, בחינת סעיף 10(ג) לחוק הפרשנות עליו ביסס הסנגור את טיעונו, מעלה כי הסעיף הנ"ל עוסק בפרשנות אופן חישוב "ימי תקופה" שנקצבה לעשיית פעולה. סעיף 10(ג) הנ"ל קובע בהקשר זה כי: "במניין ימי תקופה יבואו גם ימי מנוחה...זולת אם הם הימים האחרונים שבתקופה". במקרה דנן, מכתב המאשימה מיום 15.8.2013 בדבר קיצור תקופת השימוע, לא קצב תקופה להגשתה של בקשת שימוע מטעם הנאשם, אלא נקב בתאריך ספציפי אשר עליו ניתן היה להגיש את הבקשה לעריכת שימוע טרם הגשת כתב-אישום (31.8.2013 שהינו יום שבת). על-פני הדברים, במצב כזה לא חל ההסדר הקבוע בסעיף 10(ג) לחוק הפרשנות, שכן לא מדובר בתקופה לעשיית פעולה, אלא במועד קונקרטי אשר עד אליו הפעולה היתה אמורה להתבצע (השוו בהקשר אחר: דברי כב' המישנה-לנשיאה ריבלין ברע"א 941/09 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' חימו (17.6.2009)). משלא הגיש משרדו של עו"ד ג'בארה בקשה לעריכת שימוע מטעם הנאשם עד המועד הספציפי שנקב (ניתן היה כמובן להקדים נוכח יום השבת), דומה כי רשאית היתה המאשימה להגיש את כתב-האישום ביום 1.9.2013.

למען שלמות התמונה, אעיר כי אף אילו הייתי מקבלת את גישת הסנגור לעניין תחולתו של סעיף 10(ג) לחוק הפרשנות בנסיבות המקרה, לא הייתי רואה להורות על ביטול כתב-האישום וזאת מטעמים שיפורטו בהמשך הדברים.

6. הסנגור הוסיף וטען כנגד כך שמכתב קיצור תקופת השימוע מיום 15.8.2013, קיצר את תקופת השימוע בת 30 הימים הקבועה בסעיף 60א(ד) לחוק, באופן שעמדו לרשות הנאשם פחות מ- 30 ימים לצורך הגשת בקשה לעריכת שימוע טרם כתב-אישום בעניינו. בהתייחס לטענה זו אומר כי בהתאם לסעיף 60א(ה) לחוק סדר הדין הפלילי (שנוסחו הובא בפסקה 2 לעיל), נתונה לפרקליט מחוז או לראש יחידת תביעות, סמכות להגיש כתב-אישום אף בטרם חלפו 30 ימים להגשת בקשה לעריכת שימוע, ואף בטרם פנה החשוד בבקשה לשימוע, וזאת כאשר קיימות נסיבות המצדיקות זאת "מטעמים שירשמו".

מתגובת באת-כוח המאשימה עולה כי ההחלטה על קיצור תקופת השימוע ועל הגשת כתב-אישום בטרם חלפו 30 הימים מיום קבלת מכתב היידוע על-ידי הנאשם בעצמו, התקבלה באישור פרקליטת המחוז, עו"ד ליטמן, וכן באישור מנהלת יחידת התביעה, עו"ד הדני, אף כי הדבר לא נרשם במפורש בהודעה על קיצור תקופת השימוע (פסקה 7 לתגובת המאשימה). לטענת באת-כוח המאשימה, הטעמים המהותיים לקיצור תקופת השימוע עד יום 31.8.2013, היו נעוצים בכך שמכתב היידוע הראשון התקבל במשרדו של עו"ד ג'בארה כבר ביולי 2013; וכן תוקף הערבויות הכספיות

שהופקדו בהליך כתנאי לשחרור הנאשם ממעצר, עמדו לפוג בתחילת ספטמבר 2013, והיה צורך להגיש את כתב-האישום עובר לכך. באת-כוח המאשימה אישרה כי הטעמים האמורים לא נרשמו בתיק החקירה, ואף הסכימה בדיעבד כי הדבר אינו עולה בקנה אחד עם הוראת-סעיף 60א(ה) לחוק, לפיה יש לקצר תקופת שימוע טרם הגשת כתב-אישום "מטעמים שיירשמו". לטענת באת-כוח המאשימה, המחדל האמור נבע משגגה שבתום-לב.

הנה כי כן, ההודעה לנאשם על קיצור תקופת השימוע לא ציינה כי ההחלטה התקבלה על-ידי הגורמים המוסמכים לכך כאמור בסעיף 60א(ה) לחוק. זאת ועוד; הטעמים לקיצור תקופת השימוע לא נרשמו בתיק החקירה, באופן הנוגד את חובת ההנמקה הקבועה בסעיף 60א(ה) הנ"ל. מדובר בפגמים שראוי שלא יישנו, שכן יש להקפיד על קיום הוראות החוק. עם זאת, ובלא להפחית מהחובה לקיים את דרישות החוק כדבעי, אזכיר כי בהתאם לדוקטרינת התוצאה היחסית, לא כל פגם הקשור לחובת היידוע והשימוע לפי סעיף 60א לחוק סדר הדין הפלילי, יוביל לבטלות ההחלטה המנהלית. יש לבחון בכל מקרה לגופו את הנסיבות הפרטניות של הפגם ותוצאותיו.

7. אמות-המידה לבחינת תוצאתה של הפרה שלא כדין של חובת היידוע והשימוע טרם הגשת כתב-אישום, פורטו בהחלטתי שניתנה בת"פ (י-ם) 29311-02-13 מדינת ישראל נ' שבתי (11.9.2013), פסקה 12 ואילך, ואני מפנה את הקורא לדבריי באותה החלטה. בהתאם לאותן אמות-מידה אני סבורה כי במקרה דנן, הפגמים הנדונים אינם מחייבים את ביטול כתב-האישום שהוגש כנגד הנאשם, וזאת מהטעמים הבאים: ראשית, כפי שכבר צוין, ספק אם בפועל קוצרה התקופה בת 30 הימים להגשת בקשה לעריכת שימוע טרם הגשת כתב-אישום (ראו: פסקה 3 בדבריי לעיל).

שנית, אף בהנחה שקוצרה תקופת השימוע, חשוב להדגיש כי אין מדובר במקרה בו כתב-האישום הוגש בלא משלוח הודעת יידוע כלל. יתר על כן; במישור המהותי, הובהר לפניי כי ההחלטה בעניין קיצור תקופת השימוע התקבלה באישור מפורש של שני הגורמים המוסמכים לכך בחוק (פרקליטת המחוז וכן מנהלת יחידת התביעה). זאת ועוד; בדיעבד, הטעמים לקיצור תקופת השימוע לא נותרו עלומים, ופורטו בתגובת באת-כוח המאשימה לפניי (אף כי לא נרשמו בזמן אמת בתיק החקירה כנדרש בחוק). כאמור, בחינת הטעמים לגופם מעלה כי ההחלטה לקיצור תקופת השימוע התקבלה על רקע העובדה שמכתב היידוע הראשון נשלח לעו"ד ג'בארה עוד ביולי 2013; וכן בשים לב לכך שתוקף הערבויות הכספיות שנקבעו כתנאי לשחרור הנאשם ממעצר לצורך הבטחת התייצבותו להמשך ההליכים בעניינו בהיותו תושב שטחים, עמדו לפוג (ואמנם, ביום 1.9.2013 הוגש כתב-האישום ועימו בקשת המאשימה להארכת תוקף הערבויות הכספיות בתיק). אני בדעה כי הטעמים האמורים המונחים בבסיס ההחלטה לקצר את תקופת השימוע, מצויים במתחם הסבירות ואין עילה להתערב בהם. יש לזכור כי זכות היידוע והשימוע אינה מוחלטת, וכי סד זמנים קצר בו נתונה המאשימה במקרים מסוימים, מחייב אותה לעיתים לקבל החלטות שיגנו על האינטרס הציבורי, אף אם טמונה בהן פגיעה מסוימת בזכות הנאשם ליידוע ולשימוע טרם הגשת כתב-אישום (השוו: ת"פ (י-ם) 17677-05-13 מדינת ישראל נ' אדקיק, פסקה 13 (15.9.2013)). אוסיף ואומר כי עסקינן בקיצור מידתי של תקופת 30 הימים הקבועה בסעיף 60א(ד) לחוק, שכן משך הקיצור הסתכם בימים בודדים בלבד (הודע לנאשם כי הוא רשאי להגיש בקשה לעריכת שימוע עד יום 31.8.2013, במקום עד יום 5.9.2013). בהתחשב בכל אלה, המסקנה המתבקשת היא כי במישור המהותי, לא נמצא פגם ממשי מבחינת כללי המשפט המנהלי בעצם ההחלטה לקצר את תקופת השימוע לגופה (כאמור, הובהר לפניי כי ההחלטה על הגשת כתב-האישום ביום 1.9.2013 התקבלה על-ידי הגורמים המוסמכים בחוק. טעמיה של ההחלטה לקיצור תקופת השימוע מצויים במתחם הסבירות, וכן היקף קיצור תקופת השימוע היה מידתי).

שלישית, באת-כוח המאשימה הבהירה כי הפגמים עליהם עמדתי, נעוצים בשגגה שבתום-לב. לא מצאתי בסיס ממשי שיש בו כדי לסתור טענה זו. מהתרשמות בתיק עולה כי המאשימה השקיעה מאמץ כדי שמכתב היידוע יגיע אל

יעדו, וביום 5.8.2013 אף דאגה להחתיים את הנאשם עצמו על קבלת מכתב היידוע לידי. לאחר מכן, התקבלה ההחלטה על-ידי הדרגים המוסמכים לקיצור תקופת השימוע, ואז נשלח מכתב נוסף מטעם המאשימה לעו"ד ג'בארה, בו הודיעה המאשימה על קיצור תקופת השימוע. בניגוד לטענת ההגנה, לא מצאתי כל יסוד לקבוע כי המחלל לרשום בתיק החקירה את אישור ההחלטה לקיצור תקופת השימוע על-ידי הגורמים המוסמכים ואת טעמי ההחלטה, נעשה בזדון.

רביעית, אין בטיעוני הסנגור הסבר רציני מדוע משרדו של עו"ד ג'בארה ראה להגיש את הבקשה לעריכת שימוע רק ביום 1.9.2013 בשעה 17:14 (נספח ז' לתגובת המאשימה), לאחר שכבר הוגש כתב-אישום בתיק. זאת, על-אף שברור כי המשרד קיבל לידי את מכתב היידוע הראשון עוד ביום 18.7.2013 (נספח ג' לתגובת המאשימה). התנהלות זו מעוררת תהייה שמא תזמון הגשתה של בקשת השימוע נבע מכך שהנאשם ידע כי תוקף הערבויות הכספיות בתיק אמור לפוג בתחילת ספטמבר 2013. מכל מקום, בחינת ההתנהלות בתיק מעלה כי לא אצה הדרך לנאשם לפנות למאשימה בבקשה לעריכת שימוע בעניינו.

8. בהתחשב במשקלם המצטבר של כל אלה, אינני סבורה כי קמה הצדקה לביטול כתב-האישום כעת. אוסיף ואומר כי גם אילו הייתי מקבלת את טענות הסנגור בדבר פגמים נוספים הקשורים לחובת היידוע והשימוע (כגון: הטענה - אותה לא ראיתי לאמץ - לפיה הנאשם היה רשאי להגיש את בקשתו לעריכת שימוע עד 1.9.2013 ולא עד 31.8.2013 עקב יום השבת), לא הייתי רואה להורות על ביטול כתב-האישום. כך הוא הדבר, נוכח האישור שניתן במישור המהותי על-ידי הדרגים המוסמכים בחוק להגיש את כתב-האישום עד יום 1.9.2013, אף בטרם פנה הנאשם בבקשת שימוע. כל זאת מטעמים שפירטה באת-כוח המאשימה ואשר לא מצאתי עילה להתערב בענינים (ראו: פסקה 7 לעיל).

9. אני סבורה כי הפתרון הראוי והמאוזן בנסיבות המקרה הוא לאפשר לנאשם שימוע כיום לעניין הגשת כתב-האישום ונוסחו (יוער כי טרם נדונה לפני תשובתו הכתובה של הנאשם לכתב-האישום הנוכחי). אמנם, אין דומה שימוע לפני מעשה, לשימוע בדיעבד בעוד כתב-האישום תלוי ועומד. מאחר שבמקרה דנן השימוע ייערך כשברקע תלוי ועומד כתב-האישום, נדרשת המאשימה לגלות גמישות ופתיחות בשקילת טיעוניו של הנאשם, על-מנת שהליך השימוע לא ישמש בבחינת מס שפתיים. חזקה כי אם הנאשם יעלה בפני המאשימה טענות שיצדיקו שינוי בהחלטה על ההעמדה לדיון, תתקבל על-ידי המאשימה החלטה עניינית מתאימה. בהתחשב בכל אלה, אינני סבורה כי מתן אפשרות לשימוע מאוחר, יוביל לעיוות דין או לקיפוח הגנת הנאשם (ראו והשוו: בג"צ 4785/10 גבאי נ' בית המשפט המחוזי באר-שבע, פסקה 5 (8.7.2010)). מנגד, אם יבוטל כתב-האישום כעת - לאחר שחלפה כשנה מאז הגשת כתב-האישום, ולאחר שהצדדים כבר ניהלו התדיינויות מרובות ביניהם, בין היתר על סוגית הערבויות בתיק - יעמוד הדבר בניגוד בולט לאינטרס הציבורי באכיפת החוק ובבירור האשמה, ואף יוביל לחוסר יעילות ולסרבול הליכים באם לאחר השימוע יוחלט על הגשת כתב-האישום מחדש.

10. בסיום הדברים אעיר כי לא ראיתי להכריע בטענות נוספות שהעלה הסנגור בבקשתו בכתב מיום 1.7.2014, ככל שהן נוגעות להליכים שלא התקיימו לפני או ככל שהן מצריכות ניהול הוכחות לצורך קביעת ממצאים עובדתיים (ראו: דברי בפרוטוקול הדיון מיום 2.7.2014, עמ' 11).

11. סוף דבר; הבקשה לביטול כתב-האישום נדחית. יחד עם זאת, אני רואה להורות כי המאשימה תאפשר לנאשם קיום שימוע מאוחר ככל שהוא מעוניין בכך, כאשר חזקה על רשויות התביעה כי יבחנו את טענות הסנגור בלב שלם

ובנפש חפצה. על המאשימה לעשות כל מאמץ (יש לדאוג לתיעוד מתאים) על-מנת לזמן את ב"כ הנאשם לשימוע טרם מועד הדיון הבא בתיק. זאת, על-מנת שהשימוע ייערך בטרם תידון תשובתו הכתובה של הנאשם לכתב-האישום.

ניתנה היום, ח' תשרי תשע"ה, 02 אוקטובר 2014, בנוכחות הצדדים.